

Wprowadzenie

Trzy kolejne numery Kwartalnika Prawa Publicznego (nr 3/2016, nr 4/2016 i nr 1/2017) są efektem wymiany poglądów przedstawicieli doktryny prawa i praktyki prawniczej, do której doszło podczas dwóch konferencji naukowych odbytych w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie 26.6.2015 r. i 27.6.2016 r. zatytułowanych – odpowiednio – „Jedność norm i wartości w systemie prawa” oraz „Swoistość konstrukcji rozwiązań prawnych a jedność funkcji prawa”. Były one kolejnymi z cyklu konferencji organizowanych przez Warszawskie Seminarium Aksjologii Administracji (dalej: WSAA) oraz Katedrę Nauki Administracji i Ochrony Środowiska WPiA UKSW w rocznicę śmierci Prof. Ludwika Jastrzębskiego, patrona WSAA.

U podstaw wskazanych powyżej kierunków rozważań wyznaczonych tytułami konferencji stało założenie o konieczności wzbogacenia metod badań administracji publicznej. Ta konieczność wynika w szczególności ze zmian zachodzących w obrębie regulacji prawnej tej administracji i w jej otoczeniu normatywnym oraz z postępujących negatywnych zjawisk w dziedzinie sprawności działania państwa. W mojej ocenie, warunkiem powodzenia sygnalizowanych zamierzeń jest uwzględnienie systemowego rozumienia prawa, co wynika z akceptacji tezy o występowaniu fundamentalnej jedności normatywno-aksjologicznej systemu prawnego oraz instrumentalnym wymiarze relacji swoistości konstrukcji prawnych poszczególnych gałęzi unormowań i jedności ich funkcji. Te prawidła wpisują się w sekwencję badań WSAA, dla których kolejnym wyzwaniem będzie przejście do wymiaru „aplikacyjnego” (por. temat konferencji odbytej 26.6.2017 r. pt. „Identyfikacja istoty wartości w administracji publicznej w latach 1997-2017”).

Na tle zasygnalizowanego profilu analizy można zauważyć, że poza pogłębianiem studiów „aksjologicznych” nad administracją publiczną ważne jest także identyfikowanie i wielorakie badanie jej dysfunkcji, czyli takich skutków wywołanych przez zachowania pracowników administracji publicznej, które są zaprzeczeniem realizacji zaprojektowanych przez prawodawcę wartości. Przy tym pożytecznym (a nawet koniecznym) jest przyjęcie podejścia badawczego

polegającego na uznaniu stopniowości naruszenia prawa obejmującego naruszenie: kwalifikowane, istotne oraz nieistotne. W szczególności w odniesieniu do Konstytucji RP¹ jej kwalifikowane naruszenie zakłada konieczność złamania art. 1 ustawy zasadniczej, a tym samym spełnienia kryterium: a) naruszenie godzi w ustrojową emanację Polski w znaczeniu zaczerpniętym z preambuły Konstytucji RP; b) znosi lub znacząco zagraża identyfikacji obywatela z Państwem; c) znacząco zakłóca harmonię wspólnot w Państwie; d) dekonstruuje postawy solidarności ludzi; d) godzi w postawy kulturowe i cywilizacyjne tożsamości narodowej. Tym samym dotyczyć może perspektywy: a) Państwa (rozumianego instytucjonalnie, ale także jako wspólnota wspólnot); b) grup zbiorowości (w tym wspólnot); c) jednostki.

Wokół zasygnalizowanych kwestii oscylują artykuły składające się na trzy kolejne tomy prezentowanego zbioru pt. „Jedność norm i wartości w systemie prawa. Swoistość konstrukcji rozwiązań prawnych a jedność funkcji prawa”. Pierwszy z nich dotyczy kwestii wpływu wartości na ustalanie treści powinności wynikających z norm prawnych, widzianego w perspektywie tzw. pojęć niedookreślonych, zasad współżycia społecznego oraz kategorii znikomej społecznej szkodliwości czynu. Drugi tom integruje zagadnienia aksjologii leżącej u podstaw regulacji prawnej (artykuły autorstwa K. Maj i J. Wiśniewskiej) oraz problematykę jedności funkcji prawa widzianą w szerszym kontekście, tj. zwłaszcza na tle gałęzi prawa „sądowego” (cywilnego i karnego). Kontynuacją drugiej grupy dylematów są rozważania podjęte w trzecim tomie zbioru, który w szczególności w szerszym zakresie odnosi się do perspektywy prawnej regulacji administracji publicznej analizowanej w kontekście funkcji systemu prawnego lub jego części.

Zbigniew Cieślak*

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r., Dz.U. Nr 78, poz. 483, ze zm.

* Dr hab. Zbigniew Cieślak, prof. UKSW – kierownik Katedry Nauki Administracji i Ochrony Środowiska, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; zastępca Redaktora Naczelnego „Kwartalnika Prawa Publicznego”; twórca i opiekun naukowy Warszawskiego Seminarium Aksjologii Administracji; sędzia Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku.